

graphics, the ability to consider the subject from different perspectives. The purpose of this article is based on this knowledge; The ability to read and create assembly drawings detailed in sequence. Experience shows that most of the future teachers of technology and vocational education properly analyze assembly drawings. However, the performance of working drawings of individual parts gives them some complications that we try to show in this article.

Keywords: assembly drawings, detailing, reconstruction, type of circuit.

УДК 378.011.3-051:373.3

Орос Ільдико

ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Подається характеристика основних тенденцій розвитку європейського освітнього простору. Аналізується сучасні дослідження формування полікультурної компетентності у майбутніх учителів початкової школи.

Ключові слова: європейський освітній простір, глобалізація, полікультурне освітнє середовище, полікультурна компетентність.

Сьогодення нашої країни характеризується двома взаємопов'язаними тенденціями розвитку: зміцненням України як незалежної держави та переорієнтацією освітньої системи в межах Єдиного європейського освітнього простору. Останнє знайшло відображення у приєднанні України до Болонського процесу. Інтернаціоналізація освіти є пріоритетним вектором сучасної освітньої політики країн Європи та світу.

Приєднання вітчизняної системи вищої освіти до Болонської декларації, передбачає реформування вищої школи, модернізацію полікультурної підготовки фахівців, створення полікультурного освітнього середовища, тому що розвиток і функціонування освіти зумовлюються чинниками, умовами та принципами існування суспільства, в тому числі принципом культуровідповідності, що передбачає організацію навчання у культурному контексті, а саме уважне вивчення цінностей рідної та іншомовної культур. Тому освіта є провідником національних та загальнолюдських цінностей, сприяє розумінню та поглибленню знань не тільки про власну культуру, але й культуру та традиції інших народів, виступає захисником свободи людини зі всіма її індивідуальними рисами, інтересами, орієнтаціями та надає можливості для повної, багатопланової самореалізації особистості майбутнього фахівця.

Полікультурність є одним з основних стандартів сучасної освіти, що базується на основних цінностях європейського демократичного

суспільства: права людини, рівність, мир, соціальна справедливість, демократія, свобода, безпека громадян, взаємозалежність, плюралізм, культурне розмаїття, відкритість, відповідальність, партнерство, повага до навколишнього середовища. Полікультурна освіта в контексті підготовки майбутніх фахівців зумовлена процесом формування спільного європейського соціокультурного простору та створення спільних європейських ідей, змістів, символів, значень тощо, які повинні об'єднати громадян країн-членів ЄС, та створити спільне європейське суспільство, європейську ідентичність, яка виявляється в тому, що у громадян країн-членів ЄС з'являється ще одна колективна ідентичність – наднаціональна. У даному контексті формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців стає важливою умовою забезпечення готовності молодого покоління до повноцінної життєдіяльності в сучасному європейському просторі. У зв'язку з цим, особливого значення набуває проблема формування полікультурної компетентності майбутнього фахівця, що передбачає формування у нього духовних потреб, засвоєння універсальних духовних цінностей, орієнтованих на гуманістичні та демократичні ідеї.

Мета статті полягає у висвітленні шляхів удосконалення полікультурної підготовки майбутніх учителів початкової школи, розкриття особливостей формування їхньої полікультурної компетентності у контексті процесів глобалізації.

Аналіз наукових джерел засвідчує, що питанням модернізації вітчизняної освітньої системи у контексті європеїзації освіти займалися О. Рябокони, В. Сапогов, Е. Бабичева, О. Кузьменко; проблему європейських стандартів і цінностей в освіті розглядають С. Кобернік, Ю. Комаров, С. Рябов, Ф. Степанов, І. Тараненко; дослідженню полікультурного середовища присвятили свої наукові роботи І. Васютенкова, О. Горчакова, О. Гукаленко, О. Гуренко, Л. Гончаренко, В. Кузьменко, В. Макаєва, Н. Романенко, О. Хижна; проблему формування полікультурної компетентності досліджували М. Сімоненко, М. Денисенко, Г. Єлізарова, І. Макаренко, О. Івашко, Н. Якса.

Курс на євроінтеграцію та перспектива підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС) є предметом пильної уваги як українського суспільства загалом, так і багатьох політиків, дипломатів та фахівців з різних галузей знань. Аналіз свідчить, що переважна більшість інформаційних матеріалів та досліджень присвячені політичним та економічним процесам у об'єднанні, що не об'єктивно відображає суть та сучасний стан реалізації європейського проекту. Слід констатувати, що в ЄС, поряд з економічними та політичними, сьогодні відбуваються процеси, спрямовані на створення спільного європейського соціокультурного простору. Це означає, що поряд з інтеграцією в політичній, економічній, правовій та інституційній сферах пріоритетності набуває спільна європейська освітня політика.

Основою і головним стимулом цього процесу є глобалізація – світова тенденція, за допомогою якої спосіб життя, поширення товарів споживання і ідей стають стандартизованими в усьому світі. Оскільки позначена тенденція проникає в усі сфери громадського життя – покращуються технології і комунікації, змінюється характер транспорту і послуг, збільшується масова міграція і переселення народів, зростає рівень економічної активності, що переростає національні ринки в результаті об'єднання промислових і комерційних груп, які виходять за межі держав, розширюються міжнародні угоди ведення бізнесу, що скорочують вартість, в іноземній державі – облік її вимог відносно розвитку освіти є першочерговим завданням не лише для однієї або групи країн, а для всіх країн континенту. На думку Ф. Андрушкевича “У європейському просторі почалася інтенсивна обробка головних принципів глобальної освітньої політики, а услід за ним – реальна трансформація національних освітніх систем, які йдуть на зближення одна з одною” [1].

Наслідком недооцінки позаекономічних та неполітичних аспектів у співробітництві країн-членів ЄС є, з одного боку, повільність євроінтеграційних процесів в Україні, а з іншого – соціокультурна ізоляція держави від об'єднаної Європи. Більшість громадян України, підтримуючи вступ України до ЄС, не відчують себе причетними до європейської культури та історії, а відтак не ідентифікують себе як європейці. За результатами соціопитувань Центру економічних і політичних досліджень ім. Разумкова більшість громадян України не відчують себе європейцями, не усвідомлюють свою належність до культури та історії європейського співтовариства. Лише третина (32,4%) опитаних тією чи іншою мірою ідентифікують себе як європейці; понад половина (60,5%) – не вважають себе причетними до європейського суспільного простору. Як наслідок, у суспільній свідомості Україна за ключовими параметрами не сприймається як європейська країна.

Це вимагає змін у сфері освітньої політики, а саме створення теоретичного та практичного підґрунтя, на якому будується спільний європейський соціокультурний простір: європейськість, відчуття приналежності до спільного європейського суспільства (європейська ідентичність), реалізації проектів, спрямованих на те, щоб створити у громадян нашої країни відчуття приналежності до європейської спільноти та сформувані смисли та ідеї, які з нею пов'язані. Адже Болонський процес, який фактично переорієнтовує освітні системи країн-членів на виховання європейців у межах Єдиного європейського освітнього простору. Аспект мобільності в його формуванні пов'язаний з даними соціології про те, що коли людина хоч якийсь час навчалась в одній з країн ЄС, то вона починає відчувати власну європейську приналежність, а не лише національну. Популярна в Україні Європейська кредитно-трансферна система пов'язана з необхідністю врахування часу навчання за кордоном. Головним тут є

слово “трансфер” – пересування, мобільність.

Як засвідчують сучасні наукові дослідження, одним із основних напрямків європеїзації сучасного суспільства є створення полікультурного освітнього середовища. У таких умовах перед людиною постають такі значущі проблеми як збереження власної культурної ідентичності та адаптація в полікультурному середовищі. На думку М. Дьякової та А. Косагової, “полікультурне середовище навчального закладу створює умови для освоєння універсальних, однакових для будь-якого етносу, способів пізнання дійсності, з іншого боку, виникає можливість діалогу різних культур на емоційному рівні, що сприяє розвитку кожної культури окремо” [5].

Як вважають дослідники В. Макаєв, З. Малькова та Л. Супрунова [6], саме в умовах полікультурного освітнього середовища відбувається ознайомлення з багатством міжнаціональних культур, забезпечується розвиток культури національних взаємодій, взаєморозуміння, взаємоповаги, становлення нового типу відносин – діалогу культур, що потребує здатності майбутніх фахівців до конструктивної співпраці, толерантного ставлення до інших національностей і передбачає формування поваги до культури, історії, мови кожного народу, розвиток інтересу до національних цінностей не тільки до свого, а й інших народів, уваги в спілкуванні з іншими народами.

Як частину педагогічного середовища, яке “оточує особистість, позитивно чи негативно впливаючи на її розвиток, і є сукупністю всіх умов життя з урахуванням етнічних особливостей місця проживання, що виражаються в людях, їх поведінці, народних традиціях, обрядах” – визначає дослідниця полікультурного освітнього середовища І. Петрова [7].

Таким чином, полікультурне освітнє середовище навчального закладу виступає невід’ємним компонентом розвитку полікультурної компетентності у багатонаціональному соціумі. Метою полікультурної підготовки сучасного вчителя початкової школи вважаємо: засвоєння культури власного народу, виховання позитивного ставлення до культурних відмінностей, створення педагогічних умов інтеграції культур, розвиток поведінкових навичок спілкування носіїв різних субкультур та виховання в душі миру та співпраці. Для реалізації цієї мети необхідним є формування полікультурної компетентності майбутнього фахівця. Одним з основних педагогічних завдань вищих навчальних закладів є підготовка фахівця, здатного до толерантної взаємодії в полікультурному середовищі, який володіє почуттям розуміння і поваги інших культур, умінням жити в мирі та злагоді з представниками різних національностей.

Теоретичний аналіз джерел дозволяє констатувати існування різних поглядів вищевказаного поняття. Аналізуючи визначення полікультурної компетентності різними вченими, зокрема І. Васютенковою, В. Болотовим, А. Овчарук, І. Тараненко, Г. Фрейман, можна дійти висновку, що

полікультурну компетентність слід розглядати як систему взаємозалежних і взаємозумовлених знань, умінь, навичок, здібностей, досвіду і особистісних якостей майбутнього фахівця, які надають можливість ефективно соціалізуватися в різних сферах полікультурного суспільства.

На думку І. Соколової, “полікультурної компетентності – це сукупність динамічних і статичних компонентів: теоретичні знання; вміння та навички; риси, якості особистості, досвід та поведінка; мотиви, цінності, ідеали; готовність і здатність до діяльності в полікультурному середовищі” [8]. Авторка вважає, що динамічна форма характеризує рівень умінь діяти в різних ситуаціях професійного спілкування, виявляти здатність виконувати функції, набуваючи таким чином досвіду особистісної і професійної поведінки. Полікультурна компетентність, яка є взаємопов’язаною з поняттями культурного та соціального контекстів і оволодіння ними, має формуватися комплексно. Якщо контекст культури передбачає знання реалій, загальних для всього народу-носія, то соціальний контекст – це знання конкретних соціальних умов спілкування, прийнятих у країні, мова якої вивчається. Результатом сформованості полікультурної компетентності є опанування ним таких соціокультурних цінностей, як: особистісні цінності людини, яка перебуває в постійному діалозі із собою, з іншими людьми, національною культурою, культурами країн, цінності культури спілкування державною, рідною, іноземною мовами [8].

Феномен полікультурної компетентності як інтегративної характеристики, що відображає здатність здійснювати політику полілінгвізму в полікультурному просторі визначає І. Васютенкова. Вона розглядає полікультурну компетентність як систему якостей, що допомагають орієнтуватися в культурних відносинах рідної та іншомовної країн, та забезпечують досягнення мети виховання людини культури [2, с. 19].

На думку О. Щеглової, “полікультурна компетентність – це комплексна, особистісна якість, що формується на основі толерантності, характеризується свідомістю власної багатокультурної ідентичності” [9, с. 94].

А. Данилова визначає полікультурну компетентність “як сукупність знань про культуру, сутність і способи самовиховання а також вміння вступати в інтеркультурну комунікацію з носіями іншомовної культури” [4, с. 10].

А. Щербакова вважає, що “полікультурну компетентність – це інтегративна якість особистості, зумовлена наявністю глобального полікультурного середовища сучасного світу, яка визначає її продуктивну життєдіяльність, здатність орієнтуватися у різноманітних сферах соціальної та професійної активності, гармонізує її внутрішній світ та відношення до полікультурного суспільства, базується на системі полікультурних знань, умінь, навичок, інтересів, потреб, мотивів, цінностей та забезпечує

ефективне вирішення професійних завдань у процесі полікультурної взаємодії з представниками різних соціальних груп, національностей, рас, релігійних конфесій” [10].

На думку О. Гуренко, “полікультурна компетентність – це інтегративна якість особистості майбутнього фахівця, що формується в процесі полікультурної освіти у ВНЗ та включає систему відповідних знань, умінь, навичок, інтересів, потреб, мотивів, цінностей, психічних властивостей, досвіду дотримання соціальних норм і правил поведінки, необхідних для буденного життя й професійної діяльності в сучасному багатокультурному суспільстві, й відображається у комплексі здатностей ефективно вирішувати завдання професійної соціально-педагогічної діяльності на основі позитивної взаємодії із представниками різних культур” [3].

Таким чином, науковці вважають, що, з одного боку, полікультурна компетентність є відкритою системою, структурним компонентом загальної системи компетентностей, володіння якими необхідно молодій людині в полікультурному демократичному суспільстві. З іншого боку, структура полікультурної компетентності має свої особливості, зумовлені життєдіяльністю людини в суспільстві. Усі компоненти полікультурної компетентності (знання, вміння, навички, здатності, мотиви, цінності, переконання, досвід, особисті якості) взаємопов'язані через поняття культурного і соціального контекстів, тому оволодіння ними має відбуватися комплексно. Якщо контекст культури передбачає знання різних культурно-історичних традицій, моделей культурної ідентичності, то соціальний контекст – знання соціальних умов взаємодії та набуття різних моделей соціокультурної ідентичності.

Орієнтованість на полікультурний характер освіти визначає розвиток європейського виміру в навчанні та взаємопроникнення культур європейських народів, що сприятиме створенню Єдиного європейського освітнього простору. Саме завдяки формуванню полікультурної компетентності майбутніх фахівців відбувається формування демократичного світогляду, толерантного ставлення до представників інших національностей та розвиток навичок міжкультурної взаємодії.

Використана література:

1. Андрушкевич Ф. Глобализационный концепт современных инноваций (философско-компаративный анализ модернизационных процессов в образовательных системах Украины и Польши) : монография / Ф. Андрушкевич. – К. : Изд-во НПУ имени М. П. Драгоманова, 2011. – 346 с.
2. Васютенкова И. Развитие поликультурной компетентности учителя в условиях последипломного образования : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / И. В. Васютенкова. – СПб, 2006. – 27 с. – С. 1.
3. Гуренко О. Структурні компоненти полікультурної компетентності майбутніх соціальних педагогів / О. Гуренко // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянськ : БДПУ, 2013. – № 2. – 200 с. – С. 54-62.
4. Данилова Д. Формирование поликультурной компетентности студентов / Л. Ю. Данилова // Учитель. – 2007. – № 3. – С. 12-15.

5. Дьякова М. Поликультурная среда в многонациональной школе как условие успешной адаптации выпускников [Электронный ресурс] / М. Б. Дьякова, А. С. Косонова. – Режим доступа : <http://www.Science-education.ru/22-735>
6. Макаев В. Поликультурное образование – актуальная проблема современной школы / В. В. Макаев, З. А. Малькова, Л. Л. Супрунова // Педагогика. – 1999. – № 4. – С. 3-10.
7. Петрова И. Поликультурный подход при организации работы с родителями в дошкольном учреждении [Электронный ресурс] / И. Петрова. – Режим доступа : <http://www.moi-detsad.ru/konsultac357.html>
8. Соколова І. Формування полікультурної компетентності у майбутніх учителів-філологів / І. Соколова, О. Івашко // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). - № 2. – Бердянськ : БДПУ, 2015. – 276 с.
9. Щеглова Е. Развитие поликультурной компетентности будущих специалистов : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Е. М. Щеглова. – Омск, 2005. – 164 с.
10. Щербакова А. Формування полікультурної компетентності у студентів-медиків у навчально-виховному процесі вищого медичного навчального закладу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / А. В. Щербакова. – К., 2015. – 235 с.

References:

1. *Andrushkevich F.* Globalizatsionnyy kontsept sovremennykh innovatsiy (filosofsko-komparativnyy analiz modernizatsionnykh protsessov v obrazovatelnykh sistemakh Ukrainy i Polshi) : monografiya / F. Andrushkevich. – K. : Izd-vo NPU imeni M. P. Dragomanova, 2011. – 346 s.
2. *Vasyutenkova I.* Razvitie polikulturnoy kompetentnosti uchitelya v usloviyakh poslediplomnogo obrazovaniya : avtoref. diss. ... kand. Ped. nauk : 13.00.01 / I. V. Vasyutenkova. – SPb, 2006. – 27 s. – С. 1.
3. *Hurenko O.* Strukturni komponenty polikulturnoi kompetentnosti maibutnikh sotsialnykh pedahohiv / O. Hurenko // Zbirnyk naukovykh prats Berdianskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu (Pedahohichni nauky). – Berdiansk : BDPU, 2013. – № 2. – 200 s. – S. 54-62.
4. *Danilova D.* Formirovanie polikulturnoy kompetentnosti studentov / L. Yu. Danilova // Uchitel. – 2007. – № 3. – S. 12-15.
5. *Dyakova M.* Polikulturnaya sreda v mnogonatsionalnoy shkole kak uslovie uspeshnoy adaptatsii vypusknikov [Elektronnyy resurs] / M. B. Dyakova, A. S. Kosogova. – Rezhim dostupa : <http://www.Science-education.ru/22-735>
6. *Makaev V.* Polikulturnoe obrazovanie – aktualnaya problema sovremennoy shkoly / V. V. Makaev, Z. A. Malkova, L. L. Suprunova // Pedagogika. – 1999. – № 4. – S. 3-10.
7. *Petrova I.* Polikulturnyy podkhod pri organizatsii raboty s roditelyami v doskolnom uchrezhdenii [Elektronnyy resurs] / I. Petrova. – Rezhim dostupa : <http://www.moi-detsad.ru/konsultac357.html>
8. *Sokolova I.* Formuvannya polikulturnoi kompetentnosti u maibutnikh uchyteliv-filolohiv / I. Sokolova, O. Ivashko // Zbirnyk naukovykh prats Berdianskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu (Pedahohichni nauky). – № 2. – Berdiansk : BDPU, 2015. – 276 s.
9. *Shcheglova Ye.* Razvitie polikulturnoy kompetentnosti budushchikh spetsialistov : dis. ... kand. Ped. nauk : 13.00.08 / Ye. M. Shcheglova. – Omsk, 2005. – 164 s.
10. *Shcherbakova A.* Formuvannya polikulturnoi kompetentnosti u studentiv-medykiv u navchalno-vykhovnomu protsesi vyshchoho medychnoho navchalnoho zakladu : dys. ... kand. Ped. nauk : 13.00.04 / A. V. Shcherbakova. – K., 2015. – 235 s.

Орос И. Формирование поликультурной компетентности будущих учителей начальной школы в контексте глобализации образовательного европейского пространства.

Дается характеристика основных тенденций развития европейского образовательного пространства. Анализируются современные исследования формирования поликультурной компетентности у будущих учителей начальной школы.

Ключевые слова: европейское образовательное пространство, глобализация, поликультурная образовательная среда, поликультурная компетентность.

OROS I. Forming the multicultural competence of future primary school teachers in the context of globalization of the contemporary European society.

Transformational changes occurring in the political, social and educational society are the result of modernization of our country in the vector democratization and humanization. The process of globalization and the contemporary European society predetermine a number of new requirements of future specialists.

Nowadays our country is characterized by contemporary trends: Ukraine as an independent state and orientation of the education system within the European educational society. Admission the national higher education system to the Bologna Declaration provides the higher education reform, modernization of multicultural training, the creation of multicultural educational environment that provides the training in the cultural context. Multiculturalism is a basic modern education standards, based on the fundamental values of European democratic society, human rights, equality, peace, social justice, democracy, freedom, security, interdependence, pluralism, cultural diversity. In this context of multicultural competence of specialists is essential for training of the young generation to life in modern Europe.

The main directions of the globaliization of modern society is the forming of multicultural educational environment. In such circumstances, the person faces such important issues as the preservation of their cultural identity and adaptation in a multicultural environment.

The phenomenon of multicultural competence is characterized as integrative component, reflecting the ability to implement policies of the multicultural space, personal quality that is based on tolerance, harmonizing its internal peace and respect for the multicultural society based on a system of multicultural knowledge, skills, interests needs, motivations, values, and provides an effective solution of professional tasks in the multicultural interaction with various social groups and nationalities.

Keywords: *European educational space, globalization, multicultural educational environment, multicultural competence.*

УДК 37.026

Остапчук Т. С.

**ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ**

У статті розглянуто проблему формування інформаційної компетентності майбутніх інженерів в умовах інформатизації вищої технічної освіти. Розроблено технологію цього процесу. Розкривається значущість професійної підготовки майбутніх інженерів в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів.

Ключові слова: *інформаційна компетентність, інформатизація, інформаційна компетентність інженера, професійна підготовка, технологія.*

Сучасний світ переживає інформаційну революцію, яка перетворює всі сфери життєдіяльності людини і соціуму, супроводжується швидкими якісними змінами інформаційного простору, що свідчить про перехід від індустріального суспільства до інформаційного.